

Dimitrije Sergejevski

NALAZ RIMSKOG NOVCA NA ILIDŽI

Muzej grada Sarajeva vršio je 1949/50. iskopavanje jedne rimske vile u Ilidži. To je objekat »A« koji je opisao dr E. Pašalić u Glansiku Z. m.¹ Prilikom ovog iskopavanja bilo je nađeno 11 komada rimskog novca, od toga 6 komada sesteraca — naši brojevi od 1 do 6. Sesterci su bili nađeni svi na jednoj hrpi kod zapadnog zida prostorije br. 20

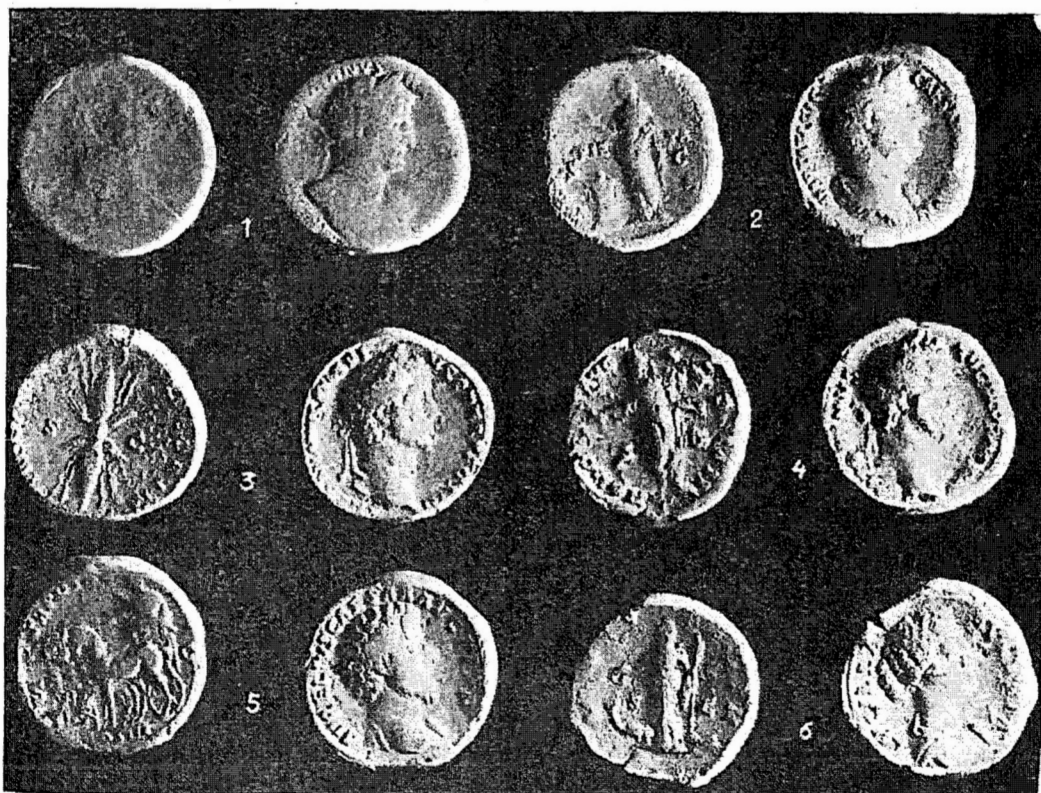

TABLA 1. RIMSKI NOVAC IZ ILIDŽE. (Brojevi na slici odgovaraju brojevima u tekstu.)

s vanjske strane, tik uz zid. Prema tome oni predstavljaju jednu cjelinu, jedan depo-nalaz, dok ostali nađeni novci nemaju većeg arheološkog značaja za ovu zgradu, jer je tlo koje je ležalo između gospodar-

1. Glasnik Zem. muzeja, N. S. XIV (1959), 121, plan na strani 122.

skih zgrada sela Lužana bilo od davnine obrađivano i prekopovano. Ovih 11 komada nisu ušli u opis rimskog novca koji je dao E. Pašalić u spomenutom članku. Novci su ovi:

Br. 1. Sesterc cara Hadrijana. Tabla I, br. 1. Težina: 23,62 gr, prom.: 32. mm **Av:** IM[p caesar Tr]AIANUS HAD[rianus aug]. Glava u lov. vijencu nadesno. Izlizan. **Rv.:** Izlizan, jedva se razabira figura na sjedalu na 1. U odsjeku: SC. Vjerovatno je tip Coh.¹ 704.

Br. 2. Sesterc Antonina Pija. Tab. I, br. 2. Težina: 30,87 gr, prom.: 31 mm. **Av:** IMP T AELIVS CAESA[r antoni] NVS. Glava bez vijenca na d. **Rv:** [trib not cos], u sredini: PIETA[s] SC. Pietas stoji pred žrtvenikom. Coh.¹ 711. Komad je nešto izlizan i pokriven patinom. Kovan je vjerovatno 138. godine.

Br. 3. Sesterc Antonina Pija. Tabla I, br. 3. Težina 27,9 gr, prom. 31 i 32 mm. **Av:** ANTONINVS AVG PIVS P P TR P COS III. Carska glava u vijencu na d. **Rv.:** PRO[videntiae] DEORVM SC. Krilata munja. Coh.¹ 755. Kovan između 140. i 143. godine; nešto zahrađao.

Br. 4. Sesterc Antonina Pija. Tabla I, br. 4. Težina: 20,92 gr, prom. 31 mm. **Av:** ANTONINVS AVG PIVS P P [tr p]. Glava cara na d. u vijencu. **Rv:** HONORI AVG COS IIII. Honos stoji sa granom i rogom obilja. Coh.¹ 613. Kovan 145. god.

Br. 5. Sesterc Marka Aurelija. Tabla I, br. 5. Težina: 26,7 gr, prom. 32 mm. **Av:** AVRELIVS CAESAR AVG PII F. Poprsje na d. **Rv:** TR P XV; u odsjeku: COS III; u polju: SC. Car u kvadrigrigi na 1. Coh.¹ 714. Kovan 145. god.

Br. 6. Sesterc Lucile, kćeri M. Aurelija. Tabla I, br. 6. Težina: 25,7 gr., prom. 31 mm. **Av:** LVCILLA [augusta]. Glava Lucile na d. **Rv.** [iuno regina] S C. Junona stoji sa skipetrom i paterom na 1. Kod nogu paun. Coh.¹ 65. Kovan 183. god. Izlizan.

Br. 7. Denar Aleksandra Severa. Tabla II, br. 8. Težina: 2,92 gr, prom. 17 mm. Jako oksidiran. **Av.:** [imp] SEV ALEXAND AVG. Glava u vijencu na d. **Rv:** PERPETVITATI AVG. Ženska figura stoji na 1. sa kuglom i skipetrom, lijevom rukom naslonila se na stup. Coh.¹ 79. Komad je potpuno pokriven crnom patinom. Ovaj novac relativno je rijedak.

Br. 8. Bilon cara Proba. Tabla II, br. 7. Težina: 2,7 gr, prom. 22 mm. Još je sačuvano srebro na površini. **Av.** IMP C M AVR PROBV[?] P F AVG. Polufigura Proba na 1. u sunčanoj kruni, oklopu, sa skipetrom. **Rv.:** SOLI INVICTO. Sol u kvadrigrigi en-face. u odsjeku CM XXI. Coh.¹ 526. Novac nađen 29. VI 1950.

Br. 9. Bronzani novac Maksencija. Tabla II, br. 9. Težina: 5,2 gr, prom. 22 mm. **Av.** IMP C MA[x] ENTIVS [p f] AVG. Glava u vijencu na d. **Rv.:** [aete] RNITAS AVG N. Dioskuri. U odsjeku: MOST Voeter: n. 2, str. 201 (Ostia). Nađen 26. VI 1950.

Br. 10. Sitna bronza Licinija. Tabla II, br. 10. Težina: 3,23 g, prom 20 — 21 mm. **Av.:** IMP LIC LICINIVS P F AVG. Glava sa vijencem na d. **Rv:** IOVI CONSERVATORI. U odsjeku SIS, u polju Δ Ju

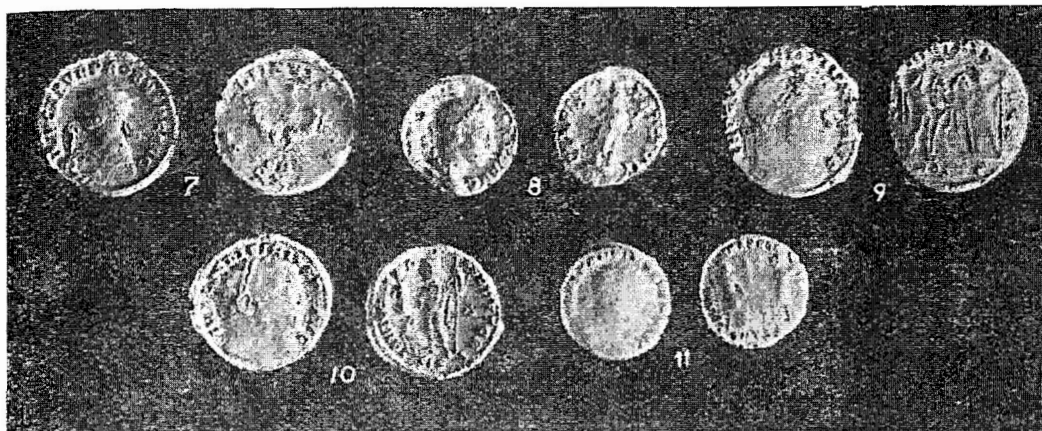

TABLA 2. RIMSKI NOVAC IZ ILIDŽE. (Brojevi na slici odgovaraju brojevima u tekstu.)

ter stoji, drži kip Viktorije. Orao. Voeter, str. 292, n. 17 (Siscia). Nađen 24. VI 1950.

Br. 11. Sitna bronza Konstantina Mlađeg. Tabla II, br. 11. Težina: 1,58, prom. 17 mm. **Av:** CONSTANTINVS IVN NOB C: Glava sa vijencem na d. **Rv:** GLORIA EXERCITVS. Dvije zastave između dvaju vojnika. U odsjeku: SMTSB. Voeter: str. 342, n. 16 (Thessalonice). Nađen 29. VI 1950.

Nalaz sesteraca tik uz vanjski zid zgrade pokazuje da je ona bila sagrađena prije nego što je novac bio zakopan, tj. vjerovatno prije 183. godine, ali tačno datirati zgradu ne može. Prisustvo sitnog novca III i IV vijeka potvrđuje poznata činjenica da je naseobina postojala i u IV vijeku. To su skromni zaključci koje mi pravimo na osnovu ovih nalaza. Komad broj 9 kovan je u Ostiji, a novci ove kovnice rijetko se nađu u BiH. Ova kovnica je radila kratko vrijeme: samo od 306. do 313. godine. Depo-nalazi sesteraca u BiH su vrlo rijetki,² obični su samo skupni nalazi rimskih republikanskih denara i denara iz početka I vijeka naše ere i sitnoga novca III i IV vijeka. Svi ovi opisani novci dobro se uklapaju u seriju novaca nađenih prilikom iskopavanja 1955—58. godine³.

2. Rendić u Vjesniku za arh. i hist. dalm., LII, 240 ukazuje na nalaz sesteraca kod Stoca. Tome mogu da pridružim skupni nalaz iz Ustikoline na Drini, gdje je 1929. godine bilo nađeno 139 komada sesteraca, od kojih, koliko sam mogao saznati, najstariji je bio Domicijan, najmlađi Lucij Ver. Nalaz se zagubio.

3. E. Pašalić, o. c. 126.